

Socialitzant

Col·loquis de l'acció social a Catalunya

Sensellarisme i 'housing first', un repte també d'habitatge

Dossier del debat:

**Si l'habitatge és un dret,
per què hi ha persones sense llar**

Barcelona, 11 de desembre del 2018.

© Mar Barberà, Judit Domènech i Cristina Garde.

Índex

1. Article d'opinió	
Trenquem prejudicis: la solució per a una persona que dorm al carrer és l'habitatge Ferran Busquets, <i>director de Fundació Arrels</i>	4
2. Article d'opinió	
Lluitar contra el sensellarisme, lluitar pel dret a l'habitatge Albert Sales, <i>assessor de la Tinència de Drets Socials</i>	5
3. Crònica de la xerrada	
La manca d'habitatge assequible centra el darrer debat 'Socialitzant BCN' Membres d'Arrels Fundació, Assis Centre d'Acollida i l'Ajuntament de Barcelona demanen més coordinació en l'atenció a les persones sense llar	7
4. Notícia de la jornada	
1.301 persones dormen al carrer en deu municipis catalans La majoria es concentren a les ciutats de Barcelona, Lleida i Girona	9
5. Notícia de la jornada	
El 30% de persones sense llar ha estat víctima de violència física o verbal Segons una enquesta d'Arrels Fundació el 71% de les persones que viuen al ras es troben en situació de vulnerabilitat elevada o mitjana	11
6. Reportatge sobre sensellarisme	
El carrer davant del mirall: posar cara a la vulnerabilitat Més de 500 persones voluntàries d'Arrels Fundació recorren el centre de Barcelona per conèixer qui són i com són les persones sense llar Cristina Garde @ccgarde	13
7. Diccionari	
10 conceptes per entendre el fenomen del sensellarisme	17
8. Referències	18
Crèdits	19

Trenquem prejudicis: la solució per a una persona que dorm al carrer és l'habitatge

Ferran Busquets | Director de Fundació Arrels

Un any més, arriba l'hivern i molta gent dormirà al carrer. El fred ens ajuda a empatitzar amb el que patiran les persones que dormen al ras perquè certament, quan baixa la temperatura, dormir al carrer és molt dur. Però també ho és quan fa molta calor i, sobretot, quan plou. Viure al carrer és massa dur sempre, tot i que en diferents ciutats encara es planifiquen operacions d'emergència segons la temperatura, quan l'emergència no hauria de dependre del termòmetre sinó, precisament, del mateix fet d'haver de dormir al ras.

És indiscutible que la solució per a una persona que dorm al carrer passa per l'habitatge i que, de la mateixa manera, una persona viu al carrer perquè no té un lloc on anar. Aquesta realitat encara ha de trencar alguns prejudicis com, per exemple, que les persones viuen al carrer perquè volen o que es resisteixen a acceptar ajuda. Prejudicis que, en certa manera, expliquen que no sigui un escàndol la situació en què malviuen aquestes persones.

Quan vius al carrer necessites la garantia de que sortiràs del carrer de manera permanent. A partir d'aquí no tot serà senzill però tenir un

habitatge és el punt de partida per tenir una base sòlida i aprofitar altres oportunitats que millorin la teva vida. La por a fer el pas, accedir a un recurs i després haver de tornar a viure al carrer és, segurament, un dels factors que més paralitza les persones a fer el pas.

La gran majoria de persones necessiten un pis per deixar de viure el carrer. Les fórmules en forma d'alberg massiu i temporal només serveixen d'esperança poc duradora per a persones que fa poc que viuen al carrer o que han aconseguit gestionar les dificultats que suposa estar en aquest tipus de recursos.

Hi ha persones que accedeixen a un habitatge permanent i que no necessiten res més per tirar endavant. Hi ha altres que necessiten un suport intensiu per recuperar habilitats, hàbits i autonomia que la vida al carrer els ha fet oblidar. En alguns casos, la vida al carrer ha generat en la persona una situació molt difícil de revertir i això ens reafirma: hauríem de fer possible que la persona tingui un lloc on anar des del primer dia en què arriba a viure al carrer.

Fa dos anys, a Arrels vam habilitar un espai de baixa exigència destinat a persones que encara han de superar les pors que suposen accedir a un habitatge després de viure al carrer. Aquest espai només demana a la persona mantenir una bona convivència amb la resta de companys i companyes. Poden dur animals i beure alcohol, poden arribar a l'hora que considerin i marxar quan vulguin. És un espai adaptat a les necessitats de la persona i en aquests dos anys hem vist que és molt acceptat per persones que, fins ara, dèiem que no volien res.

La solució per evitar que hi hagi gent dormint al carrer és l'habitatge, no hi ha cap dubte, però en l'actualitat hem de fer front a la poca disponibilitat d'habitatge. Què fem mentrestant? Esperar a tornar a habitatge i no fer res? I si obrim espais de baixa exigència, distribuïts per la ciutat i adaptats a diferents necessitats per a les persones que dormen al carrer?

Lluitar contra el sensellarisme, lluitar pel dret a l'habitatge

Albert Sales | Assessor de la Tinència de Drets Socials

La relatora especial de Nacions Unides per un Habitatge Adequat, Leilani Farha ve alertant des del 2014, any en que va iniciar el seu mandat, de que la principal causa de la crisi de sensellarisme a la que s'enfronten les ciutats europees i nord-americanes és la financiarització del mercat de l'habitatge. Els informes anuals que publica FEANTSA (la federació europea d'entitats que atenen a les persones sense llar per les seves sigles en francès) revelen que les grans ciutats europees s'enfronten a forts increments en el nombre de persones sense llar i sense sostre i que el creixement de l'activitat econòmica no esta reduint el sensellarisme sinó que més aviat l'esta intensificant.

L'any 2017, a Berlín es van comptar 30.000 persones dormint en albergs i centres d'acollida, 10.000 més que l'any anterior. A París, en el recompte de persones sense sostre realitzat el passat febrer es van detectar 3.624 persones dormint al ras que cal sumar a les gairebé 1.500 que passaven la nit en refugis nocturns de l'operació fred. A Brusel·les, centre neuràlgic i simbòlic de la Unió Europea, el nombre de

persones dormint al carrer es va duplicar entre 2014 i 2016. En la majoria de països Europeus, el creixement del nombre de persones sense llar i sense sostre que s'ha produït des del 2014 ha estat alarmant.

Barcelona no és aliena a aquest increment de l'exclusió residencial severa. Els darrers deu anys, la xifra de persones dormint al carrer s'ha incrementat de les 658 detectades al recompte ciutadà de l'any 2008 a les 954 que es van localitzar en el recompte de maig de 2018. Els registres dels equips d'intervenció social a l'espai públic de l'Ajuntament de Barcelona confirmen aquest creixement paral·lel a l'augment de les places d'allotjament i residencials: des del 2008, l'Ajuntament i les entitats socials, agrupats en la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar, han incrementat la seva capacitat d'atenció de 1.200 places d'allotjament a les més de 2.000 actuals.

Des del 2015, l'Ajuntament de Barcelona ha ampliat el Programa Municipal d'Atenció a Persones Sense Llar passant de 1.043 a 1.346 places residencials i d'allotjament i doblant els recursos per a l'intervenció social a l'espai públic. La conseqüència d'aquest creixement de les polítiques d'atenció ha permès establir el nombre de persones que dormen al carrer però la xifra no s'ha reduït i difícilment disminuirà si posem el focus únicament en l'atenció social.

Les persones que dormen al carrer són la cara més visible de l'exclusió social i residencial. Però l'exclusió de l'habitatge afecta cada cop a més gent i cada cop més intensament. Dormir en un centre residencial o en un alberg, refugiar-se al sofà d'un amic o familiar, viure en una habitació de relloguer o una pensió sense cap seguretat jurídica... són situacions de sensellarisme molt permeables entre elles. La imatge estereotipada del rodamón sense sostre víctima de les seves males decisions i de les addiccions no encaixa amb la realitat que es viu als carrers, als infrahabitatges i a les habitacions de pensions i albergs de les ciutats globals. Les persones que pateixen el sensellarisme no tenen perfil, són homes i dones, d'edats i nacionalitats molt diverses, amb trajectòries vitals molt diferents, que tenen en comú la pobresa i la impossibilitat d'accedir a un habitatge.

La funció dels serveis socials i de les entitats és atendre a qui ho ha perdut tot perquè pugui refer la seva vida. I per això cal oferir suport social i espais on recuperar-se, però sobretot una sortida de futur que passa per uns ingressos estables i un lloc on viure. L'encariment dels preus de pensions, habitacions de lloguer, i pisos petits, ha tancat l'accés a les solucions habitacionals a les que accedien les persones que passaven per albergs, centres residencials i pisos d'inclusió. Les estades s'allarguen i tenir una feina o uns ingressos estables procedents d'una pensió no garanteixen

poder llogar una habitació. L'any 2013, un 5% de les persones allotjades en centres públics i privats de Barcelona tenia una ocupació al mercat laboral; l'any 2017 ja era un 14% la proporció de persones sense llar ocupades.

Les mesures desplegades a Barcelona pels serveis socials poden ajudar a que més gent reconstrueixi la seva vida després d'haver passat pel carrer però no acabaran amb el flux de persones que es queden sense res a Barcelona ni fora de la ciutat. En part perquè la situació d'empobriment de les persones més colpejades per la crisi no s'acaba amb la millora dels indicadors macroeconòmics. En part perquè Barcelona dona servei a gent que ve de tot arreu en busca d'oportunitats per sortir del carrer. El 47% de les persones ateses als centres de primera acollida durant el mes d'octubre de 2018 portaven menys de 3 mesos a la ciutat quan van entrar-hi. Per acabar amb el sensellarisme no n'hi ha prou amb el creixement dels serveis socials, cal consens polític per construir acords de país o, com a mínim, metropolitans. Cal enfrontar-se a la falta d'habitatge, a la precarietat laboral i a la desprotecció social des de la responsabilitat de totes les administracions i no esperar a reaccionar quan les persones ja estan vivint al carrer i es veuen obligades a buscar refugi a la gran ciutat.

La manca d'habitatge assequible centra el darrer debat 'Socialitzant BCN'

Membres d'Arrels Fundació, Assis Centre d'Acollida i l'Ajuntament de Barcelona demanen més coordinació en l'atenció a les persones sense llar

No hi ha un perfil únic de la persona sense sostre. “Hi ha persones de totes les edats al carrer. També hi ha moltes dones sense llar però només el 20% viu al carrer”, ha destacat Albert Sales, assessor de la tinència d'alcaldia de Barcelona. Ho ha fet en el darrer debat Socialitzant BCN que ha tingut lloc aquest dimarts, 11 de desembre, a l'espai Francesca Bonnemaison de Barcelona i que ha abordat la situació de les persones sense llar.

D'aquesta manera, com que no hi ha un perfil de persona que viu al carrer tampoc hi ha una solució “estàndard ni màgica per atendre aquestes persones”, ha continuat Sales, que també ha reivindicat polítiques d'habitatge “reals i urgents” per afrontar aquesta situació.

El nicaragüense Gustavo Luís Flores da deu anys que va arribar a l'Estat espanyol i n'ha passat vuit vivint al carrer. Com ell, a Barcelona hi ha 3.591 persones que no tenen sostre. D'aquestes, 956 dormen al ras, 536 en assentaments i 2.099 en equipaments. "Al carrer ens cuidem entre tots", assegura Flores, i admet que al carrer "s'ha trobat de tot", des d'aquella persona a qui li ha molestat la seva "simple presència" fins a persones que li han donat menjar "perquè tenen bon cor".

L'objectiu d'entitats com Arrels Fundació és posar eines a l'abast dels seus usuaris, com el Gustavo, perquè puguin tenir el seu propi espai. "Tenir un pis m'ha suposat un gran canvi perquè em dona rutines i això fa que em senti tranquil i feliç. Saber que tinc un lloc per a mi sense que ningú em molesti. Ha canviat fins i tot la meua manera de pensar", reconeix Flores.

Així, segons Ester Sánchez, cap del Departament de Suport a la Persona d'Arrels Fundació, considera que la "clau és poder tenir les eines perquè la persona sense llar pugui ser autònoma". A més, Sánchez reconeix que l'acompanyament de les persones sense llar ha de ser integral ja que "són persones a les que els fa por tornar a entrar en una societat en la que ja va fracassar. Crec que en ambdues direccions hi ha reticències i hem de treballar en aquesta direcció per combatre-les".

Per la seva banda, Roger Fe, responsable del centre obert d'Assís, considera que les entitats que treballen amb persones sense sostre són els "substituts de la família". "A partir d'aquí, totes les persones que han estat excetades del sistema les hem de fer tornar", assegura.

La crisi de valors dona pas a l'aporofòbia

De riscos ningú n'està exempt i tothom pot acabar vivint al carrer. Amb tot, segons Sales, "hi ha valors molt arrelats que ens porten a pensar que si ens esforcem i treballem dur no acabarem vivint al carrer". Aquesta posició de "superioritat moral", que descriu Sales, pot portar a l'anomenada "aporofòbia", és a dir, la fòbia a la pobresa o a les persones que es troben en aquesta situació.

En aquesta línia s'ha expressat Fe, i considera que s'està vivint "una crisi de valors" on tothom mira per un mateix, "l'individualisme està fent molt mal i està trencant els vincles comunitaris". Per aquest motiu, Fe ha destacat que "intentem treballar des de la proximitat i l'empatia amb les persones sense llar i, sobretot, des de la dignitat".

Com es cuida la ciutadania? s'ha preguntat Sales, "tirant endavant la ILP de la Renda Garantida, per exemple. Destinant el 30% dels pisos de nova construcció a habitatge social". A més, Sales reconeix que la societat necessita un parc d'habitatge. "Cal que en el parc social hi

hagi una reserva per a les persones que surten d'una situació de sense llar", ha afegit.

El model Housing First: una eina, no una solució

El model Housing First és un model que fa una proposta alternativa d'habitatge. "Oblidem-nos de la meritocràcia de la persona i donem-li un habitatge digne primer", ha destacat Sánchez. Així, aquesta professional ha reconegut que, principalment, el canvi de viratge en el model Housing First rau en l'atenció professional. "Els professionals ens adrecem a la persona i l'acompanyem en tot el procés, més enllà del que aquesta persona faci. El canvi de model rau, precisament, en l'actitud professional, sense jutjar l'usuari".

Sales ha assenyalat que el model Housing First és "una eina per aturar la cronificació de la situació de les persones sense llar però no per solucionar el sensellarisme". "Necessitem polítiques d'habitatge adreçades al conjunt de la població i polítiques de prevenció", ha assenyalat.

A més, en aquest darrer debat Socialitzant BCN s'ha posat sobre la taula la necessitat urgent de compartir recursos entre les entitats i l'administració per facilitar els tràmits que han de fer les persones que viuen al carrer. "Els recursos s'han d'adaptar a les persones i no al revés", ha assenyalat Sánchez.

1.301 persones dormen al carrer en deu municipis catalans

La majoria es concentren a les ciutats de Barcelona, Lleida i Girona

Terrassa, Barcelona, Badalona, Sant Adrià de Besòs i Santa Coloma de Gramenet han realitzat recomptes de persones sense llar aquesta setmana. Girona, Tarragona, Lleida, Mataró i Reus ja n'havien dut a terme en anys anteriors. Malgrat que no totes les dades són actualitzades, es pot confirmar que almenys 1.301 persones dormen al carrer en aquests deu municipis.

La nit del 16 al 17 de maig, més de 1.200 voluntaris han recorregut els carrers de Barcelona, Badalona, Sant Adrià de Besòs i Santa Coloma de Gramenet per comptar quantes persones dormen al ras. La nit del 14 de maig es va fer la mateixa acció a Terrassa. “Cal tenir en compte que les dades són una xifra de mínims, perquè segurament hi haurà més persones que no haurem trobat”, afegeixen membres de la Fundació Arrels.

Les dades del recompte

La majoria de les persones que dormen al ras es concentren a Barcelona, on en són 956, Lleida, que en són 71, i Girona, que sumen fins a 60 persones. Això no significa, però, que siguin només aquestes les persones que no tenen llar. A Barcelona hi viuen 3.591 persones sense sostre, 956 de les quals dormen al carrer, 536 en assentaments i 2.099 estan allotjades en equipaments públics i privats.

Pel que fa a la resta de municipis, a Terrassa s’han localitzat 52 persones sense llar (29 d’elles dormint al ras i 23 a l’alberg L’Andana), a Badalona 229 (57 dormint al carrer, 58 en equipaments públics i 114 en habitatges inadequats) -18 més que l’any anterior-, a Sant Adrià del Besòs 16 i a Santa Coloma 19.

En els recomptes realitzats en anys anteriors, es van localitzar 71 persones dormint als

carrers de Lleida, 60 a Girona, 49 a Tarragona, 40 a Mataró i 4 a Reus. En total, aquests deu municipis representen el 37,65% de la població catalana i acullen 1.301 persones dormint al carrer.

L’any 2015 el Parlament de Catalunya va instar el Govern de la Generalitat a realitzar recomptes bianuals per dimensionar el sensellarisme. Actualment, només aquests deu municipis catalans han sortit a comptar les persones que dormen al ras.

Segons la Fundació Arrels, “cal una visió catalana del sensellarisme”, i és per això que ha creat una guia pràctica per animar més municipis a recollir dades i “fer possible ningú dormint al carrer”.

El 30% de persones sense llar ha estat víctima de violència física o verbal

Segons una enquesta d'Arrels Fundació el 71% de les persones que viuen al ras es troben en situació de vulnerabilitat elevada o mitjana

El 30,4% de persones sense llar ha estat víctima d'agressions físiques o verbals, una xifra que es dispara fins al 71,9% en les persones amb un grau més gran de vulnerabilitat. Aquestes són dades que es desprenen d'una enquesta que va fer Arrels Fundació a principis del mes de juny a persones que viuen al ras.

De les 315 persones enquestades, el 46% assegura no haver estat atesa per cap treballador social els darrers sis mesos. Un 20% més no ho saben o no ho han volgut contestar. A més, el 59,8% dels enquestats fa un any o més que viu al carrer i fins a un 41% reconeixen tenir problemes de salut física. Aquesta mostra

que també posa de manifest la vulnerabilitat que pateix el col·lectiu, ja que el 71% de les persones enquestades es troben precisament en situacions de vulnerabilitat elevada o mitjana.

La persona sense llar: home, de mitjana edat i en situació de vulnerabilitat

Pel que fa al perfil, de les 315 persones enquestades per Arrels, el 82% són homes i el 10% dones, un 8% restant es consideren altres. La mitjana d'edat és de 43,7 anys. Un 26% tenen nacionalitat espanyola, el 40,3 són comunitaris i el 27% extracomunitaris.

Del 71% de persones més vulnerables, el 53% necessita una intervenció social des dels serveis especialitzats i un 18% més requereix una intervenció social prioritària. Aquestes xifres són similars a les dades obtingudes durant el 2016 i el 2017.

El temps mitjà de vida al carrer supera els tres anys

De mitjana, les persones entrevistades fa tres anys i quatre mesos que viuen al carrer, i només un 37,4% estan empadronades a Barcelona, cinc punts menys que l'any 2017. En un 66% dels casos no tenen cap tipus d'ingrés, ni de prestacions socials ni d'herències ni de treball en negre. El 14% no es poden fer càrrec de les necessitats bàsiques.

Entre les dades de l'enquesta també destaca que el 16% de les persones entrevistades, el consum d'alcohol o droga ha dificultat la seva permanència en un allotjament o ha estat el motiu pel qual la persona ha hagut de deixar l'allotjament.

El nombre de persones amb targeta sanitària ha baixat aquest any, i només el 44% dels enquestats reconeixen tenir-la, mentre que el 50% de les persones entrevistades l'any passat sí que en disposaven. El 29,5% ha requerit atenció mèdica a urgències i el 17,7% ha estat ingressada a l'hospital. Un 15,5% més afirmen que han necessitat una ambulància.

Entre aquestes dades, destaquen el fet que el 54,4% de les persones que pateixen un grau de vulnerabilitat més elevada han fet ús en els darrers sis mesos de les urgències mèdiques d'hospitals, han estat ingressades o han necessitat una ambulància. Aquest any, Arrels Fundació també va localitzar dues dones embarassades vivint al carrer.

El 19,5% de les persones entrevistades afirmen tenir causes legals pendents amb la justícia i el 15,8% diuen haver estat retingudes en algun moment a comissaria.

El carrer davant del mirall: posar cara a la vulnerabilitat

Més de 500 persones voluntàries d'Arrels Fundació recorren el centre de Barcelona per conèixer qui són i com són les persones sense llar

Un dels grups que ha enquestat les persones sense llar per al cens d'Arrels Fundació | Arrels Fundació

Cristina Garde | [@ccgarde](#)

“No sé ni quants anys fa que estic aquí. No ho sé, de debò”. Ens ho diu un home arraulit a la portalada d’una església, al districte de Ciutat Vella. La maleta li fa de capçal; el terra, de matalàs. Té el rostre fosc, fosquíssim, i els ulls li brillen. “M’estic aquí tot el dia. Els veïns ja em coneixen. Demano diners i bec cervesa”, aconsegueixen arrancar-li la Mireia i el Kyril, que se’l miren ajupits, a la seva alçada. A l’home de rostre fosc l’anomenarem Paco per preservar el seu anonimat. Anys enrere, recorda, vivia a dos carrers d’on ara passa les nits. Ho feia al pis de la seva germana. Va arribar de Badajoz a Barcelona amb l’esperança de trobar feina. No va tenir sort. Quan la germana va morir, ell es va quedar al carrer. L’alcoholisme va fer la resta.

“Vaig viure cinc anys al carrer i cinc més en un aparcament. Era alcohòlic. Ara ja fa temps que no provo ni una gota d’alcohol”, explica el Manel

la seva zona. “Heu tingut sort amb el Paco? És molt rondinaire”, els demana la Jessica, que coordina els equips que s’han repartit per tot el barri de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera. “Sí, ens ha respost força preguntes”, li diu el Kyril, que de seguida es posa a parlar amb el Manel, un dels voluntaris habituals de l’entitat. La seva experiència és imprescindible aquesta nit. El Manel va viure al carrer durant deu anys i sap com acostar-se a les persones que viuen al ras perquè no se sentin incòmodes.

“Vaig viure cinc anys al carrer i cinc més en un aparcament. Era alcohòlic. Ara ja fa temps que no provo ni una gota d’alcohol”, li diu al Kyril, que s’adona que és la mateixa història que li ha explicat el Manel quan feien un simulacre a Arc de Triomf, el punt de trobada dels voluntaris de la seva zona, abans de començar a pentinar

Mentre els ho explica, la Mireia pren apunts que després acabarà de completar una mica més enllà, en uns bancs. Al final, el Kyril li ofereix cinc euros i menjar. Just quan acaben l’entrevista, es troben amb un altre equip del cens d’Arrels Fundació que també ha acabat de pentinar

l’àrea. L’exercici els ha servit per posar en pràctica les preguntes. “Sí, sí... Era una història real. És la meva vida. Me’n vaig sortir perquè em vaig posar molt malalt. Em van haver d’operar i, arran d’aquella operació i de l’atac tan gros de delírium trèmens que vaig patir, me’n vaig adonar que havia de demanar ajuda”, recorda el Manel una mica inquiet. Les mans li tremolen, somriu i mira a banda i banda.

Aleshores la Jessica rep un missatge. Un altre grup demana ajuda perquè a la zona de Pla de Palau no donen l’abast. Aleshores els dos equips decideixen anar a fer un cop de mà. Com la Jessica, hi ha altres coordinadors repartits pels districtes de Ciutat Vella, Sant Antoni i Poble-Sec on es realitza l’enquesta. En total, enquestaran 322 persones durant tota la nit. Quatre hores abans, més de 500 persones voluntàries s’han aplegat a la seu d’Arrels Fundació, al carrer de la Riereta, al laberint de carrers estrets que és el Raval. Allà, s’han donat les instruccions bàsiques, s’ha explicat el guió de l’enquesta, s’ha ensenyat com fer anar l’aplicació per marcar la ubicació de les persones sense llar i s’han ofert entrepans i sucs.

“El cens es diferencia del recompte perquè anem conèixer quin és el grau de vulnerabilitat de les persones sense llar. Amb les preguntes que els hi fem, intentem resoldre en quina situació es troben”, ens ha explicat el director d’Arrels, Ferran Busquets, al seu despatx, mentre la resta es preparen per a l’activitat nocturna. És el

tercer any consecutiu que s’elabora l’enquesta i tot va començar a partir d’una campanya europea. Londres en va ser pionera. “Enguany hem incorporat una eina nova amb la que avaluem també les persones sense llar que no volen respondre el cens. Ho fem a través d’una anàlisi visual”, ens detalla. En dues setmanes, l’entitat publicarà els resultats.

Durant el recompte, que organitzen des de l’Ajuntament de Barcelona a través de la Xarxa d’Atenció a Persones Sense Llar (XAPSELL), que es va realitzar fa tan sols unes setmanes enrere, es van trobar 956 persones que dormien al ras a la ciutat. Des del 2008, les persones que dormen al carrer han augmentat un 30%. La xifra del recompte, que és gairebé la mateixa que la de l’any passat, tal com alerta Busquets, evidencia fins a quin punt l’Ajuntament de Barcelona no acaba de fer front al sensellarisme. A més, constata, com també ho ha fet el Síndic de Greuges, que creixen el nombre d’assentaments a Barcelona i que el fenomen del sensellarisme s’expandeix per tota l’àrea metropolitana.

“En atenció a les persones sense llar estem a la cua. A Anglaterra tenen molts més projectes. També a Finlàndia, ara que està tan en boga, però què fan amb les persones migrades? No les atenen. A Nova York, recullen 60.000 famílies cada nit en albergs, però hi ha moltíssima més població que a Barcelona. Ens podem excusar tant com vulguem, però la realitat és que no ho estem fent bé”, es queixa Busquets.

Els dubtes sobre la remunicipalització

“L'Ajuntament està apostant per un habitatge públic que almenys a nosaltres no ens arriba. Com pot ser que el consistori reservi 50 habitatges de housing first i la nostra entitat ja en tingui 60? No s'aprofita prou que les entitats són més àgils. Barcelona és molt gran i la burocràcia és massa lenta”, apunta Busquets. A la pregunta sobre si cal remunicipalitzar el servei d'atenció a les persones que viuen al carrer, el director és contundent: “Sí, és clar que

ens agradaria, el problema és que el consistori no dona l'abast”. “La manca d'habitatge social i que Barcelona sigui una gran ciutat que atreu persones que acaben vivint al ras explica per què tenim tant sensellarisme, però no ho justifica”, argumenta Busquets.

També posa en dubte que el consistori inverteixi 10 milions d'euros anuals, tal com ha anunciat que faria fins al 2020, i que ho destini “a construir albergs”, un model d'acollida de les

persones sense llar que els experts consideren ja obsolet, perquè no permet una atenció individualitzada. “Es podria invertir la mateixa quantitat en obrir espais més petits”, reclama. De fet, Arrels destina aproximadament uns 1,5 milions d'euros en habitatge social a l'any i cada nit acull unes 200 persones en els seus espais.

Tot i així, les dificultats per abordar el sensellarisme a la ciutat també han propiciat que, per primera vegada, les persones sense sostre s'hagin reivindicat. Ho han fet amb diverses acampades, primer a plaça de Catalunya i, després, prop d'Arc de Triomf. Això, explica el director de la fundació, ha estat “molt positiu”, perquè sovint són persones que arrossegueu tants problemes psicosocials que és difícil que s'emancipin i reclamin els seus drets. Per això, des de l'entitat fan dues demandes al nou Govern: que la Renda Garantida no exclouï ningú i que l'estratègia catalana de sensellarisme “es faci i es faci bé”. Això vol dir que tots els municipis de Catalunya facin recomptes, que sàpiguen com acollir les persones sense llar amb un protocol i que ho facin.

El cens en una nit de pluja

El Kyril i la Mireia és la primera vegada que participen al cens. Tots dos estudien sociologia i han ajudat en algun moment a altres entitats. Aquest cop, la Mireia va llegir en una revista que l'entitat buscava 600 voluntaris i s'hi van

“La manca d'habitatge social i que Barcelona sigui una gran ciutat explica per què tenim tant sensellarisme, però no ho justifica”, argumenta el director d'Arrels, Ferran Busquets

Una persona sense llar dorm sobre un sofà a Barcelona | Arrels Fundació

apuntar. Ens ho expliquen quan tot just ens posem en marxa. El Kyril carrega a la motxilla entrepans i sucs que ha arreplegat de la seu d'Arrels per donar-los a les persones que viuen al ras. També organitza la ruta en zig-zag pels carrers estrets per tal de pentinar tota l'àrea de forma exhaustiva. Ho fa mentre mira el mapa i es prepara les preguntes a fer. La Mireia, al seu torn, repassa els papers que els han repartit amb una llibreta amb totes les enquestes.

Pocs metres després de començar la ruta, es troben un noi que s'arrauleix sobre un petit matalàs d'escuma. Quan el saluden, de seguida s'incorpora i respon sense problemes. Per evitar la distància, la Kyril i la Mireia s'asseuen al seu costat. Els explica que fins fa poc menys de tres mesos vivia en una casa okupa al barri del Poblenou, però que la policia els va desallotjar i es va quedar sense un lloc on dormir.

El jove, a qui direm Mihai, és d'origen txec. Explica que ha estat voltant durant anys per aquí i per allà, per filosofia de vida, i que Barcelona li va semblar una ciutat amable on viure, lluny del fred i de la repressió policial del seu país. Assegura que està empadronat a la ciutat i que li va costar dos anys aconseguir el permís. També diu que l'atenen sovint als serveis socials i de salut, i els ensenya la cama, que es va trencar i que ara es protegeix amb una funda per immobilitzar-la. De menjar, diu, no li'n falta, perquè coneix diversos menjadors

socials. Per acomiadar-lo, la Mireia li ofereix una cigarreta que accepta, amb un somriure, sense ni pensar-hi.

Mentre el Kyril i la Mireia travessen els carrers estrets de vora el Palau de la Música, l'ambient comença a ser més humit. Sembla que plourà i no podem evitar pensar què passarà amb el Mihai, que dormia sobre un esglaó, a l'entrada d'una botiga. Durant la nit, el Kyril i la Mireia encara es trobaran dues persones més abans de conèixer el Paco, però no voldran respondre les preguntes i només podran omplir les enquestes d'observació. Abans que surti el sol, caurà una gran tempesta a la ciutat.

10 conceptes per entendre el fenomen del sensellarisme

1. Sensellarisme

Situació d'una persona que no disposa de les mínimes condicions d'habitatge que permeten viure amb dignitat. Amb tot, no hi ha una única definició de sensellarisme que sigui acceptada pels estats membres de la UE. En alguns d'ells, el sensellarisme encara es limita a la categoria més visible i necessitada de la gent que dorm al carrer, per exemple: persones que passen la nit a la intempèrie. Aquesta aproximació no té en compte les persones que viuen en refugis per a persones sense llar o en habitatges amb condicions molt precàries, ni a persones en risc imminent de patir el sensellarisme per la inseguretat de la seva ocupació o de la seva propietat, persones que de fet compten en el sensellarisme.

2. Sensesostre

Persones que viuen a la intempèrie i persones que viuen en habitatges

d'emergència.

3. Sense llar

Persones en allotjaments per a persones sense llar, en refugis de dones, en allotjaments per a immigrants, persones que han sortit de diferents institucions socials i persones que reben ajuda a llarg termini donada la seva situació de sensellarisme.

4. Assentament

El terme assentament pot fer referència a una entitat de població permanent o temporal en què les persones viuen o han viscut, sense ser específic quant a grandària, població o importància. Per tant, un assentament pot variar en grandària des d'un petit nombre d'habitatges agrupats a la més gran de les ciutats i àrees urbanitzades.

5. Allotjament insegur

Persones vivint en condicions d'inseguretat, en perill de

desnonament o violència.

6. Habitatge inadequat

Persones vivint en un habitatge inadequat, allotjaments no convencionals, com per exemple caravanes, sense un accés adient als subministraments públics com ara l'aigua, l'electricitat o el gas, o que viuen en situacions de superpoblació extrema.

7. Indigent

Anys enrere, s'associava a l'antiga llei de "vagos y maleantes" i estava vinculat a atributs negatius i delictius. El seu ús generava rebuig entre els i les agents socials que cercaven formes que accentuessin el concepte de persona.

8. Vagabund

És un terme similar a transeünt, amb atributs que tendeixen cap a actituds ocioses i de desplaçament reduïts i, per tant, no és recomanable el seu ús. Respon a un

concepte allunyat de la idea actual de les persones excloses sense llar.

9. Transeünt

Terme poc usat que abans responia a la itinerància de les persones que transitaven de ciutat a ciutat i de poble a poble per dues raons fonamentals: els desplaçaments per treballar com a temporers en l'agricultura o en l'hostaleria i les normes dels albergs i centres d'acolliment on es facilitava un nombre limitat de nits de pernoctació.

9. Housing first

Representa un model d'atenció a persones sense llar basat en facilitar un habitatge i suport social des de l'inici del procés. La persona es compromet a complir tres condicions mínimes: aportar una part dels ingressos, evitar conflictes veïnals i acceptar la visita setmanal de l'equip de suport.

Referències

- XAPSLL. *'Podries ser tu. Recomanacions sobre el tractament informatiu del sensellarisme'*.
Febrer, 2017
http://sensellarisme.cat/wp-content/uploads/SENSELLARISME_Recomanacions_tractament_informatiu_persones_sensellar.pdf
- Incàsol *'Preus del lloguer a Barcelona per districtes i barris'*. 2018
http://habitatge.gencat.cat/ca/dades/estadistiques_publicacions/indicadors_estadistiques/estadistiques_de_construccio_i_mercat_immobiliari/mercat_de_lloguer/lloguers-barcelona-per-districtes-i-barris/
- Arrels Fundació. *'Cens de persones que viuen al carrer a Barcelona'*. 2018
<https://www.arrelsfundacio.org/cens-de-persones-sense-llar-2018/>
- Arrels Fundació. *'Primer un habitatge. L'experiència d'Arrels Fundació amb la implementació del model 'housing first' per a persones sense llar a la ciutat de Barcelona'*. Novembre 2017
<https://img.arrelsfundacio.org/wp-content/uploads/2018/10/Primer-un-habitatge.pdf>

El Social.cat i les jornades Socialitzant BCN

El Social.cat és el mitjà de comunicació de referència de l'acció social a Catalunya. Des de fa nou anys omple un buit informatiu en aquesta matèria i potencia la interacció entre diferents agents del sector. El portal és una iniciativa de Xadica, una entitat sense ànim de lucre que va néixer el 2003 amb l'objectiu de promoure projectes digitals en tots els sectors de la nostra societat.

El portal digital ha decidit impulsar un seguit de debats amb la col·laboració de l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació de Barcelona. Sota l'epígraf 'Socialitzant BCN: cooperar per fer ciutat', la iniciativa pretén obrir el debat i oferir reflexió i anàlisi entorn a temes socials d'actualitat a Barcelona.

Organitza

social.cat
www.social.cat

Col·labora

**Ajuntament
de Barcelona**

**Diputació
Barcelona**

www.social.cat/socialitzant